

SLAVIC TERMINOLOGY

of the End of the 20th and the Beginning of the 21st Centuries

A collective monograph
of members of the Terminology Commission
under the International Committee of Slavic Scholars

Publishing house "Zhnets"
Kyiv 2018

ТЕРМИНОЛОШКИ РЕЧНИЦИ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И У СРПСКОЈ ЛИНГВИСТИЦИ КРАЈЕМ 20. И ПОЧЕТКОМ 21. ВЕКА

Ружица Левушкина

Владан Јовановић

(Београд, Србија)

У славистици, као и шире у европској лингвистици, у последњих неколико деценија обављају се истраживања терминосистема струка, наука, религије, уметности и сл., што је довело до настанка аутономне научне дисциплине — терминологије¹⁴⁷. Развоју ове дисциплине претходио је лексикографски рад на класификацији и систематизацији термина у разним областима знања, као и сам развој испитиваних области. Предмет терминологије као аутономне научне дисциплине у најопштијем смислу јесте терминосистем једног или више језика, настао као резултат језичке специјализације речи и појмова за потребе одређене струке. Будући да је предмет терминологије језички израз, природно је што се терминологија развија преваходно као лингвистичка дисциплина. Посматрано из угла лингвистике, термин као појам и као реч припада двама системима — *систему језика*, јер је термин, попут других речи, лексичка јединица и *систему специјалних појмова* одређене науке, струке, религије и духовности, уметности и сл., будући да је термин њихов језички израз. Због такве његове дуалистичке природе за терминологију су заинтересоване и струка којој термин припада и лингвистика (Јовановић 2016¹, 45).

¹⁴⁷ У руској лингвистици се за посебну лингвистичку дисциплину која проучава термине и терминосистеме различитих области употребљава назив *терминоведение*. Овај назив широко је распрострањен у рускојезичним лингвистичким круговима, првенствено као учење о образовању, употреби и саставу термина у једној или више професионалних области, на материјалу једног језика или кроз упоредно проучавање двају или више термилолошких система (в. Суперанска & др. 2007, 49). Поред овог предмета којим се бави, другим речима — примењене терминологије — ова дисциплина у руској лингвистици има и свој теоријски део. Већ је изградила и активно изграђује и даље сопствене методе истраживања и има своју структуру (подробно о свему овоме в. Лејчик 2012).

Чак и сама лингвистика термину не приступа само из једног угла, већ сходно својој сложеној природи, она терминима прилази из угла својих дисциплина: у оквиру језичке културе терминима се приступа са становишта књижев-нојезичке норме (в. Николић 2010, 63–68), затим у оквиру лексикологије термини се описују са становишта лексичког система, јер је терминологија његов део, са посебним структурним и функционалним особинама (в. Радовић Тешић 2011, 12), а у творби речи термини су, као и остале речи, значајни из угла творбеног састава, начина грађења, продуктивности творбених модела и сл. Осим ових, углавном практичних приступа терминима, постоје, мада још увек у мањој мери, радови у којима се на тематски заокруженом термилошком материјалу кроз анализу термина одређене области разрађује појмовно-термилошки и методолошки план својствен терминологији као теоријској лингвистичкој дисциплини.

Развитку термилошке теорије претходио је практичан рад на стварању и заокруживању термилошких система, развоју модерних наука и струка, усавшавању знања о њима, изради термилошких речника. Прави почетак теоријског рада на пољу терминологије започет је онда када су се за термине заинтересовали лингвисти. Важан предуслов за то да се лингвисти подробније посвете питањима стручних терминологија био је тај да термилошки корпус књижевног језика довољно нарасте, дакле да сама наука, струка и култура достигну одговарајући степен цивилизацијског развоја. Тај тренутак сазрео је око средине 20. века, управо онда када се — уз практичан развој термилошке лексикографије, рада међународних тела на стандардизацији терминологија, компаративног термилошког рада и превођења — успешно почела развијати и термилошка теорија, чије ћемо домете и одразе у српској научној средини представити у наредном поглављу.

Термин и терминологија у науци о српском језику

У српској лингвистици под термином се подразумева језички знак од једне или више речи за означавање специјалног појма одређене области знања, културе, уметности, духовности и сл. Уважавајући чињеницу да се у домањој лингвистичкој средини терминологија узима и шире, проширујући значење са поља научних или стручних области на поље народних назива за појмове које покрива

народна култура, знање и стваралаштво (нпр. сточарска терминологија, пчеларска терминологија, виноградарска терминологија, терминологија коњарства и др.), реч *термин* добија и шире значење назива за именовање специјалног појма у разним областима културе, знања, уметности и др.¹⁴⁸

У славистичкој литератури назив *термин* неретко се употребља уз збирни појам *специјална лексика*, чиме се наглашава лексемска природа термина у језику специјалне намене (уп. рус. язык для специальных целей). Специјални језик струке подразумева особености на различитим језичким нивоима, при чему је терминологија једно од његових средишњих обележја. У лингвистици се за специјалну употребу језика употребљава и термин *подјезик*, чиме се жели нагласити аутономност употребе језичких средстава са препознатљивим обележјима струке.

Уз терминологију, у употреби је такође збирни појам *номенклатура*, који се каткад узима као синоним претходном појму. Међутим, под номенклатуром у српском језику подразумева се списак свих термина и сродних појмова (скраћенице, симболи и слични граfiјски знаци, номени) релевантни за одређену науку или струку, који су најпотпуније представљени и описани у њиховим специјалним терминолошким речницима (Јовановић 2016¹, 43–44). Према томе, реч номенклатура у поменутом контексту појмовно је шира од речи терминологија.

Теоријски план истраживања терминолошких система у српској лингвистици одвија се у оквиру лексикологије, што значи да се терминологији приступа из угла општег лексичког фонда српског језика, а у анализи се примењују знања и појмовно-терминолошки апарат савремене лексикологије. У радовима и монографијама посвећеним терминологији обрађују се најчешће појединачни системи одређене области науке, струке, духовности, уметности, културе

¹⁴⁸ Уп. наслове појединих радова и монографија о лексци из различитих области материјалне и духовне културе: "пастирска терминологија" (в. Бошњаковић 1985; Јашовић 1997), "коларска терминологија" (Вуковић 1984), "сточарска терминологија" (в. Вујичић 1996), "терминологија коњарства" у српском језику с посебним освртом на турцизме (Ћинђић 2009), "терминологија куће и покућства" (Вуковић 1988; Исаиловић 1994), "терминологија ђурђевданског обичаја" (Зајић 1979) итд. Поред ових, има аутора који народни тематски лексички фонд означају појмом лексика, а не терминологија (уп. нпр. Богдановић & Првуловић 1996; Марковић 1997).

и сл., а резултати тих истраживања представљају допринос изучавању лексичког система српског језика, посебно његовог термилошког подсистема. Иако се у појединим, засад малобројним радовима назире методологија и појмовно-термилошки апарат својствен терминологији као засебној дисциплини, она је у науци о српском језику још увек тесно везана за лексикологију.

Поглед у термилошку литературу (речници и монографије)

На основу увида у публикације посвећене термилошким системима приметили смо да је далеко више дела речничког типа (енциклопедије, појмовници, лексикони и сл.) него оних у којима се монографски пришло теоријском опису термина дате области. У начелу, рад на пољу термилошке проблематике одвија се у двама основним правцима: практичном (дескриптивном) и теоријском. Први поменути правац подразумева презентацију и опис термина у речнику ради задовољења практичних потреба одређене струке, науке и сл.: упознавање са појмовним апаратом струке, уједначавање и стандардизација термина и сродних појмова, вредновање термина (нпр. упућивање на термине којима се даје предност) итд. Други поменути правац истраживања припада науци која терминима прилази не само из угла појма на који се термин односи, већ и из угла језичког знака којим се појам именује — дакле лингвистици. Најпре ћемо размотрити први, а потом други приступ анализи термина у српској средини.

Систематизација термина било које области знања најпотпуније се остварује у речницима путем уазбучених речничких одредница, тематских целина или пак у неком другом поретку ако се ради о електронски претраживим публикацијама. Број речничких (лексикографских) дела на српском језику издатих од 1990. године до данас превишава две стотине. Уз то, речницима је обухваћен веома широки скуп наука, струка и знања уопште, што упућује на то да се уз развој тих области упоредо развијала домаћа термилошка лексикографија.

Полазећи од типологије речникâ, односно њихове класификације према намени, корпусу, исцрпности термилошких описа, уређењу речничког чланка итд. изнетим у радовима и студијама у целини посвећеним теоријској лексикографији (в. Дубичинский 2009, 64–69), у досадашњој

српској лексикографији издвајају се следећи главни типови речника:

1. Двојезични и вишејезични специјални речници, у којима се терминологија једног језика — у нашем случају српског — даје упоредо са терминологијом другог или других језика. Овде опет разликујемо две врсте речника:

- 1) појмовници, у којима се уз термин једног језика даје еквивалентни термин другог језика без навођења дефиниције, односно значења;
- 2) описни двојезични или вишејезични речници, где се уз термин који је претходно описан на српском језику даје еквивалентни термин страног језика.

Двојезични или вишејезични терминолошки речници настају из потребе да се преводиоцима помогне приликом превођења термина из стручних области знања са једног језика на други. Такви су, на пример, код нас следећи речници:

- *Енглеско-српскохрватски глосар ветеринарских термина* = *English-Serbo-Croatian Glossary of veterinary terms* (Секуловић 1990);
- *Речник машинске технике: енглеско-српскохрватски* (Миљевић 1991);
- *Енглеско-српски речник статистичке терминологије* (Батизић 1994);
- *Српско-енглески и енглеско-српски теолошки речник* (Добрић 2004) итд.

2. Специјални описни речници, у којима се обрађује терминологија какве дисциплине, знања и сл. на једном језику и приказује се у краћем или ширем обиму. Такви су, на пример:

- *Речник економских појмова* (Драгишић 1995);
- *Социолошки речник теоријско-правних, правосудних и социолошко-правних појмова* (Тодоровић & Недовић 1996);
- *Православни, католички, исламски, јеврејски и протестантски појмовник* (Карановић 2003);
- *Речник црквених појмова* (Стошић 2006) итд.

3. Нормативни специјални (терминолошки) речници, у којима се дају репрезентативни, нормативно уређени термини. У српској терминолошкој лексикографији савремени речници наука и струка нормативно су структурирани, што значи да су одреднице дате према стандардном лику, а термини страног порекла углавном су адаптирани онако како норма налаже¹⁴⁹.

¹⁴⁹ Изразито нормативан карактер у погледу прописа који термин треба употребити у ком контексту имају електронске

4. **Дијалекатски специјални (терминолошки) речници**, у којима је описан специјални лексички слој неке области материјалне или духовне културе на одређеном дијалекатском простору (в. Драгин 1991; Копривица 1998; Којић 2011).

5. **Савремени специјални (терминолошки) речници**, у којима је представљено актуелно стање датог терминолошког система (највећи број публикованих терминолошких речника јесу савремени речници).

6. **Историјски** односно дијахронијски специјални (терминолошки) речници, у којима су описани термини неке области у датом историјском тренутку (в. нпр. Поповић 2014).

Поред тога што представљају значајна дела за разумевање појмовног система области знања којој су намењени, терминолошки речници су вредан извор језичког материјала за терминолошка и шира лексиколошка истраживања. У монографијама посвећеним појединим терминсистемима српског језика терминолошки материјал црпен из терминолошких речника чини знатан део истраживачког корпуса. У поменутих публикацијама термин се посматра управо из угла језичког знака којим се одређени појам именује. Будући да се језиком струке првенствено баве лингвисти, монографије посвећене питањима термина и терминсистема у највећој мери долазе од тих аутора.

У литератури на српском језику монографски је представљен језичко-стилски односно терминолошки слој појединих области науке, струке, духовности, уметности, културе итд., при чему се, у зависности од предмета и циља анализе, језичком материјалу приступило на различите начине. На основу увида у литературу о терминима, могу се уопштити следећи приступи:

1. Истраживање засновано на језичко-стилској или терминолошкој анализи дате области знања, где се прикупљени материјал, условно речено затвореног

терминолошке базе израђене у специјалне сврхе, у којима презентација термина подразумева посебан формат са одређеним параметрима и информацијама о терминима. Пример такве базе у српској средини је терминолошка база *Евроним*, у којој су уз поједине термине дате информације о значењу, пореклу и употреби термина из права, економије, саобраћаја, трговине и других области савременог законодавства. Реч је о бази која је израђена са циљем да помогне преводиоцима и законописцима да у њој пронађу еквивалентне појмове према онима у законодавству Европске уније. База је уређена по принципима електронског речника (детаљније о бази в. на интернет адреси: <http://prevodjenje.seio.gov.rs/evronim/index.php?jezik=srpl>).

система, посматра у односу на стање у општеупотребном српском књижевном језику, а конкретна терминологија вреднује и оцењује. Овакав приступ спроводи се на синхронизмом и дијахронизмом плану. Највећи број објављених монографија који је за предмет истраживања имао терминосистем одређене области има синхрони карактер. Тим истраживањима обухваћена су испитивања актуелног терминосистема одређене области, као што су:

- језик и стил ратне вештине (Животић & Јововић 1990);
- војна лексика и терминологија са елементима војног језика (Јовановић 2016¹);
- политичка терминологија: теоријско-методолошки приступ (Поповић 2007);
- библиотечка терминологија (Вранеш 2008);
- вођарска лексика и терминологија у српском језику (Јошић 2016);
- лексика српске православне духовности (Бајић 2013);
- религија у јавном, политичком и друштвеном сектору (Максимовић-Јабланов 2013);
- географска терминологија страног порекла (Ајџановић 2012);
- стандардизација терминологије менаџмента у организационим наукама (Матић 2012);
- развој терминолошког корпуса фармацеутске струке и његове специфичности (Жерничан 2016) итд.

Дијахрони аспект спроведен је у истраживањима терминосистема у старијем слоју српског књижевног језика, као што су:

- правна терминологија Божишићевог законика (Луковић 2009);
- богослужбена лексика у српским типичима од XII до XIV века (Савић 2013) итд.

2. Испитивање засновано на језичко-стилској и терминолошкој анализи одређене области знања страног језика у односу на српски. Овакав тип испитивања има компаративни карактер, а спроводи се у истраживањима разних сфера науке, духовности, културе, уметности и сл., као што су:

- теолошки дискурс енглеског и српског језика (Кнежевић 2010);
- лексика са медицинском тематиком у енглеском и српском језику (Антић 2005);
- терминологија и дискурс у писаној поморској комуникацији (енглески и српски језик) (Јурлина 2005);
- проблеми превођења теолошких текстова и текстова из области православне духовности са енглеског на српски и са српског на енглески (Цвејић 2007);

- терминологија у билатералним официјелним документима на српском и руском језику (Ђапа-Иветић 2007);
- банкарска терминологија у арапском језику (Лисица Сани-та 2009);
- лексичко-творбена анализа термина из области информа-ционо-комуникационих технологија у енглеском језику у поређењу са српским (Живковић 2010);
- терминологија ислама у преводима Курана на српском, бо-шњачком и хрватском језику (Ујкановић 2013);
- лингвистичка анализа ваздухопловне терминологије у ен-глеском језику (Вукомановић 2015) итд.

3. Методичко-дидактички аспект, примењен у уџбе-ницима страних језика намењених стручњацима одређене професије, нпр.

- *Руски језик за правнике* (Костић & Ђирић 2015);
- *Енглески језик за рударе и геологе* (Стојадиновић 1992);
- *Руски језик за економисте са пословном кореспонденцијом* (Миљковић 1992);
- *Руски језик у теологији. Обликовање научног текста, техника превођења* (Кончаревић 2011) итд.

4. Истраживања посвећана анализи лингвистичке и граматичке терминологије на материјалу једног или више језика, као што су:

- терминологија примењене лингвистике (Томовић 2007);
- граматичка терминологија у нашим уџбеницима оријен-талних језика (арапског, хебрејског, турског и персијског) (Мишковић 2008);
- синтаксичка терминологија пољског језика у поређењу са српским (Обућина 2008);
- граматичка терминологија савременог српског језика (Тер-минологија 1990);
- терминолошка стандардизација лингвистичког описа са-временог српског језика (Поповић & др. 2003–2005) итд.

5. Истраживања специјалне лексике одређе-ног дијалекатског ареала у оквиру дијалектолошких, етнолингвистичких и других интердисциплинарних истра-живања у којима се лексички и терминологији приступа са становишта духовне и материјалне културе народа на по-сматраном језичком простору. У ову групу спадају моногра-фије у којима су описани терминолошки системи одражени у самим насловима:

- *Пастирска терминологија Пећког Подгора* (Јашовић 1997);
- *Јужноморавска повртарска лексика* (Марковић 1997);
- *Јела и пића у Мачви* (Јазић 2000);
- *Лексика куће и покућства села Семче* (Јовановић 2002);

- Антропографска лексика у говорима сврљшког краја — лингвогеографски приступ (Савић Грујић 2016) и др.

Теоријска и практична разматрања у пољу стручне терминологије у српском језику изнета су у монографском зборнику *Стандардизација терминологије* (Шћепановић (Ур.) 1996). Зборник је настао из саопштења поднетих на Југословенској конференцији о стандардизацији терминологије која се одржала 1996. године у Београду, а циљ скупа био је да се нормативно уреди стручна терминологија, као један од најзначајнијих савремених проблема научне, технолошке и културне сарадње и комуникације (в. Феке-те 1996, 13). Зборник је заиста у теоријском смислу остварио постављени циљ јер су у њему на прави начин и компетентно представљени главни проблеми са којима се сусрећу наше науке и струке кад је у питању терминологија којом се оне користе. У овом монографском зборнику дати су одговори на бројна питања из термиолошке проблематике у разним областима (превођење термина са једног језика на други, економска терминологија, информатичка терминологија, лингвистичка терминологија, терминологија банкарства и финансија, пољопривредна терминологија, медицинска терминологија итд.), док су у Предговору зборника најављени већа посвећеност изучавању термиолошких система и боља сарадња између стручњака у одређеној области и лингвиста. Ако погледамо постојећу библиографију монографија, речника и дисертација посвећених лингвистичком изучавању терминосистема од времена када је публикован поменути зборник до данас, примећујемо да се у међувремену доста унапредовало и да се српски лингвисти активно посвећују питањима стручних терминологија.

Неке од наука које баштине дугу традицију бриге за језички израз струке, међу којима је медицина, наставиле су да присно сарађују са језичком струком, односно лингвистиком. Занимање за питања терминологије у медицини започето је још расправама у рубрици *Наша терминологија* у Српском архиву за целокупно лекарство (в. Костић 1964, 27), а потом се појавило неколико једнотомних или вишетомних медицинских речника у другој половини прошлог и почетком овог века¹⁵⁰. Брига за језик показана је и организовањем научних конференција са том темом. Године 2012. одржан је научни

¹⁵⁰ То су следећи речници: Костић 1976 (касније доживео још неколико издања), Одавић 2002, Мићић 2007. Први је вишејезички (садржи термине на седам различитих језика), други и трећи су двојезични: латинско-српски и енглеско-српски и српско-енглески.

скуп *Језик у медицини* (Ниш), на којем је, поред осталог, истакнута негативна појава ширења медицинског "новоговора", који обилује претераном употребом термина из енглеског језика. Закључено је да се тиме унутар термилошког подсистема нарушава лексички систем српског језика, јер се англицизми користе и у случајевима када за именовање медицинског појма постоји одговарајућа српска реч (Јовановић 2016², 166). Веома добра сарадња између лингвиста и стручњака у конкретној научној области постоји и кад је у питању орнитологија, што је посведочено недавним публиковањем специјалног *Орнитолошког речника* који су састављали и орнитолози и лингвисти (Милорадов & др., 2016).

Када је реч о лингвистичком изучавању терминосистема појединих области знања, запажено је да су неке сфере језички боље осветљене од других. Питања везана за избор лексике и терминологије, њихово значење и употребу постављају се од самог почетка писмености на ћирило-методијевској основи. Она су била подстакнута, с једне стране, превођењем богослужбених дела са грчког језика, а, с друге стране, питања терминологије и избора лексичких јединица била су у функцији очувања догмата и изворности библијског текста и богослужења. О односу Цркве и језика у словенском свету у последње две деценије писало се више него раније. Када је реч о истраживањима у српској лингвистици, она се развијају под утицајем сличних испитивања у широј словенској лингвистици, а посебно у оним срединама у којима су истраживања језика Цркве постигла најзапаженије резултате — Русији, Украјини и Пољској (Кончаревић & Петровић 2016, 162). Истраживања црквене лексике и терминологије данас се одвијају у оквирима лингвистичке дисциплине — теолингвистике. Истраживања лексике из сфере православне духовности у српском језику и њеној лексикографској обради у целини посвећена је докторска дисертација Р. Левушкине (Бајић 2013). Добар део материјала који је у овој дисертацији обрађен има термилошки карактер. Међутим, у дисертацији су узети у обзир само поједини термини (приближно 350 оваквих лексичких јединица анализирано је детаљно, неке су само поменуте као делови појединих лексичко-семантичких група из ове области), док тек предстоји анализа велике већине преосталих, а пре свега њихова инвентаризација и подробна класификација.

У овој сфери још увек не постоји задовољавајућа сарадња између специјалиста дате области (богослова, свештеника и других представника црквеног клира) и српских

лингвиста. Слично је и са многим другим наукама и сферама знања. Постизање ове сарадње, сматрамо, биће значајан корак у даљем описивању термиолошке и друге лексике.

Уместо давања неког експлицитног закључка, покушаћемо да формулишемо који су даљи кораци потребни у сфери истраживања терминосистема и појединачних термина и термиолошких група лексема разних области научних и других знања и сфера живота, да би у крајњој инстанци дошло до формирања терминологије као засебне научне дисциплине и у српској лингвистици.

Пожељно је да се приступи организованијем формирању и нормирању терминологије која у српском језику (и одговарајућим дисциплинама) још увек не постоји или није стабилна.

Треба наставити добру традицију лингвистичких истраживања појединачних терминосистема. Видели смо да су неки од њих више или мање подробно и свеобухватно већ описани. Међутим, недостају лингвистички описи терминологије многих других сфера и наука, а нарочито такви који би се остваривали уз помоћ стручњака у одговарајућим областима. Дакле, треба даље инвентаризовати, анализирати и тако употпуњавати описе термина и термиолошких система разних области, како би се дошло до више или мање потпуног описа српске терминологије.

Свему овој помоћи ће организовање и редовно одржавање термиолошких научних скупова на којима би учествовали како специјалисти разних области (или само једне у оквиру једне конференције), тако и лингвисти.

Тек након оваког подробног описа и анализе термиолошких система српског језика или бар већег дела њих могло би се постепено приступити формирању и теоријским разматрањима терминологије као научне дисциплине и њеном развоју у српској лингвистици. Сматрамо да би велику помоћ у овој послу могао да пружи превод на српски језик неког од већ постојећих уџбеника терминологије као посебне лингвистичке дисциплине (нпр. DeCesaris (Прев. с фр.) 1998; Суперанска & др. 2007; Лејчик 2012).

Уколико би се ово све одвијало успешно, терминологија би могла да стекне и статус предмета који би могао да се изучава и самостално на филолошким факултетима, било на катедрама за српски језик, било као предмет који би се контрастивно бавио како српском, тако и терминологијом неког од страних језика (посебно оних језика у којима је ова дисциплина већ довољно развијена) — на катедрама за стране језике.

На крају, али свакако не на последњем месту, корисно би било разрешити термилошку непрецизност која настаје услед коришћења истог термина за два различита денотата: *терминологија* је истовремено и *терминосистем одређене научне или неке друге сфере*, а и *назив дисциплине која се бави истраживањем термина и терминосистема*. Предлажемо да се тежи укидању полисемичности термина, те да се за терминологију као научну дисциплину уведе неки други појам, на пример *терминословље* (*називословље*). Или да се за терминологију одређене области доследно користи термин *терминосистем* како би термин *терминологија* означавао (само) назив дисциплине.

Ајдановић, М. (2012), Речи страног порекла са термилошким значењем из области географије од 1868 (дијахроно-синхрони аспект), Универзитет у Новом Саду.

Антић, З. (2005), Лексика са медицинском тематиком у енглеском и српском језику, Универзитет у Приштини, Косовска Митровица.

Бајић, Р. (2013), Лексика из сфере православне духовности у српском језику и њена лексикографска обрада, Универзитет у Београду.

Батизић, Ј. (1994), Енглеско-српски речник статистичке терминологије, Београдски издавачко-графички завод, Београд.

Богдановић, Н. & Првуловић, Б. (1996), "Лексика узгоја конопље и лана села Штитарца", Прилози из фитолингвистике, I, сс. 49–55.

Бошњаковић, Ж. (1985), Пастирска терминологија Срема, Универзитет у Новом Саду.

Вранеш, А. & Марковић, Љ. (2008), Од рукописа до библиотеке: појмовник, Филолошки факултет, Београд.

Вујичић, Д. (1996), "Из сточарске терминологије дурмиторског краја", у Из ономастике, лексикологије и дијалектологије, Унирекс, Подгорица, сс. 161–165.

Вуковић, Г. (1984), Војвођанска коларска терминологија, Универзитет у Новом Саду.

Вуковић, Г. (1988), Гордана Вуковић, Терминологија куће и покућства у Војводини, Универзитет у Новом Саду.

Вукомановић, Т. (2015). Лингвистичка анализа ваздухопловне терминологије у енглеском језику, Универзитет у Београду.

Добрић, А. (2004). Српско-енглески и енглеско-српски теолошки речник, Хришћански културни центар, Београд.

Драгин, Г. (1991), "Ратарска и повртарска терминологија Шајкаше", Српски дијалектолошки зборник, XXXVII, сс. 621–707.

Драгишић, Д. (1995), Речник економских појмова, Vona Fides, Београд.

Дубичинский, В.В. (2009), Лексикографија руског језика, Флинта, Наука, Москва.

Ђапа-Иветић, В. (2007), Терминологија у билатералним официјелним документима на српском и руском језику, Универзитет у Београду.

Ђинђић, М. (2009), "Терминологија коњарства у српском језику с посебним освртом на турцизме", у Митровић, А. (Ур.), Истоци и утоци. Сећање на Славољуба Ђинђића, Филолошки факултет, Београд, сс. 229–273.

Ђивковић, С. (2010), Лексичко-творбена анализа термина из области информационо-комуникационих технологија у енглеском језику у поређењу са српским, Универзитет у Београду, Филолошки факултет.

Ђивотић, Р. & Јововић, Б. (1990), Језик и стил ратне вештине, Центар високих војних школа оружаних снага Маршал Тито, Институт за стратегијска истраживања, Београд.

Ђајић, Б. (1979), "Терминологија ђурђевданског обичаја код Срба", Прилози проучавању језика, 15, сс. 155–163.

Исаиловић, Д. (1994), "Терминологија куће и покућства у Судимљи под Копаоником", Наш језик, XXX IX(5), сс. 318–326.

Јашовић, Г. (1997), Пастирска терминологија Пећког Подгорја, Исток, Зубин Поток, Приштина.

Јовановић, В. (2016¹), Српска војна лексика и терминологија, Институт за српски језик САНУ, Београд.

Јовановић, В. (2016²), Савремена српска терминологија и терминолошка лексикографија (актуелно стање и задаци), у Српски језик и актуелна питања језичког планирања, Институт за српски језик САНУ, Београд, сс. 163–175.

Јовановић, Г. (2002), Лексика куће и покућства села Семче, Филозофски факултет, Ниш.

Јошић, Н. (2016), Воћарска лексика и терминологија у српском језику, Институт за српски језик САНУ, Београд.

Јурлина, Т. (2005), Терминологија и дискурс у писаној поморској комуникацији (енглески и српски језик), Универзитет у Београду.

Карановић, С. (2003), Православни, католички, исламски, јеврејски и протестантски појмовник, Министарство за људска и мањинска права Србије и Црне Горе, Београд.

Керничан, Ј. (2016), Развој терминолошког корпуса фармацеутске струке и његове специфичности, Универзитет у Београду.

Кнежевић, И. (2010), Теолошки дискурс енглеског и српског језика, Лексичко-семантички и стилистички проблеми превођења, Православни богословски факултет, Београд.

Којић, Ј. (2011), Географска терминологија Бањана, Коло, Никшић.

Кончаревић, К. (2011), Руски језик у теологији. Обликовање научног текста, техника превођења, Православни богословски факултет, Београд.

Кончаревић, К. & Петровић, С. (2016), Српска теолингвистика данас: истраживачки проблеми и резултати, Јужнословенски филолог LXXII(1–2), сс. 159–186.

Копривица, Б. (1998), Родбинска терминологија никшићког говорног подручја. Центар за информативну дјелатност, Никшић.

Костић, А. (1964), "Језик наше медицинске литературе", Наш језик, XIV(1), сс. 27–42.

Костић, А. (1976), Вишејезички медицински речник, Институт за стручно усавршавање и специјализацију здравствених радника, Београд.

Костић, В. & Ћирић, А. (2015), Руски језик за правнике, Правни факултет у Бањалуци.

Лазић, А. (2000), Јела и пића у Мачви, NB-print, Шабац, Нови Сад.

Лейчик, В.М. (2012), Терминоведение. Предмет, методы, структура, Либроком, Москва.

Лисица Санита, М. (2009), Банкарска терминологија у арапском језику, Универзитет у Београду.

Луковић, М. (2009), Богишићев законик, Балканолошки институт, Српска академија наука и уметности, Београд.

Максимовић Јабланов, Ј. (Прир.) (2013), Религија у јавном, политичком и друштвеном сектору, Konrad Adenauer Stiftung, Београд.

Марковић, Ј. (1997), Јужноморавска повртарска лексика, Филозофски факултет, Ниш.

Матић, Г. (2012), Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији, Универзитета у Београду.

Милинковић, Љ. (1992), Руски језик за економисте са пословном кореспонденцијом, Савремена администрација, Београд.

Милићевић, Ј. (1991). Речник машинске технике: енглеско-српскохрватски: 20.000 термилолошких јединица, Привредни преглед, Београд.

Милорадов, Д., Павковић В., Пузовић С. & Рапајски, Ј. (2016), Орнитолошки речник, Матица српска, Нови Сад.

Мићић, С. (2007), Медицински речник (енглеско-српски и српско-енглески), Завод за уџбенике, Београд.

Мишковић, И. (2008), Граматичка терминологија у нашим уџбеницима оријенталних језика (арапског, хебрејског, турског и персијског), Универзитет у Београду.

Николић, М. (2010), Теорија језичке културе, Институт за српски језик САНУ, Београд.

Обућина, П. (2008), Синтаксичка терминологија пољског језика у поређењу са српским, Универзитет у Београду.

Одавић, М.Р. (2002), Енциклопедијски латинско-српски медицински речник, Просвета, Београд.

Поповић, Љ., Мршевић Радовић, Д. & Јокановић Михајлов, Ј. (Ур.). (2003–2005), Термилолошка стандардизација лингвистичког описа савременог српског језика (2003–2005), Научни

састанак слависта у Вукове дане 32/3 (2003), 33/3 (2004), 34/3, (2005), Међународни славистички центар, Београд.

Поповић, М. (2007), Политичка терминологија: теоријско-методолошки приступ, Факултет хуманистичких наука, Мостар.

Поповић, Р. (2014), Појмовник црквене историје, Висока школа, Академија Српске православне цркве за уметности и конзервацију.

Радовић Тешић, М. (2011), Граматички и лингвистички појмовник, Учитељски факултет, Београд.

Савић Грујић, А. (2016), Антропографска лексика у говори-ма сврљишког краја — лингвогеографски приступ, Универзитет у Београду.

Савић, В. (2013), Богослужбена лексика у српским типцима од XII до XIV века, Универзитет у Новом Саду.

Секуловић, Г. (1990), Енглеско-српскохрватски глосар ветеринарских термина = English-Serbo-Croatian Glossary of veterinary terms, Ветеринарски и млекарски институт, Београд.

Стојадиновић, З. (1992), Енглески језик за рударе и геологе, Рударско-геолошки факултет, Београд.

Стошић, Љ. (2006), Речник црквених појмова, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

Суперанска, А.В. Подольская, Н.В. & Васильева, Н.В. (2007), Общая терминология. Вопросы теории, ЛКИ, Москва.

Терминологија (1990), Терминологија — теорија и пракса, Научни састанак слависта у Вукове дане, 18. Међународни славистички центар, Београд, Нови Сад.

Тодоровић, М. & Недовић, С. (1996), Социолошки речник, *Vona fides*, Београд.

Томовић, Н. (2007), Терминологија примењене лингвистике, Универзитет у Београду.

Ујкановић, Е. (2013), Терминологија ислама у преводима Кур'ана на српском, бошњачком и хрватском језику, Универзитет у Београду.

Фекете, Е. (1996), "Предговор", у Шћепановић, Б. (Ур.), Стандардизација терминологије, Српска академија наука и уметности, Београд, с. 13.

Цвејић, И. (2007), Лексичко-семантички и стилистички проблеми превођења теолошких текстова и текстова из области православне духовности са енглеског на српски и са српског на енглески, Универзитет у Београду.

Шћепановић, Б. (Ур.) (1996), Стандардизација терминологије, Српска академија наука и уметности, Београд.

DeCesaris, J.A. (Прев. с фр.), Cabré, T. (1998), Terminology: theory, methods and applications, John Benjamins publishing company, Amsterdam, Philadelphia.